

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۰۲

شماره چاپ:

۱۳۵۶

تاریخ چاپ:

۱۳۸۹/۱۱/۱۲

نام دفاتر:

مطالعات زیربنایی

مطالعات حقوقی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۱۰۸۰۰

تاریخ انتشار:

۱۳۹۰/۲/۲۸

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه اصلاح قانون اعتبار اسناد عادی وامهای پرداختی شرکتهای تعاونی روستایی، عشایری و صیادی به اعضاء مصوب ۱۳۶۵ و قانون اصلاح قانون مذکور مصوب ۱۳۷۱»

مقدمه

به منظور تحقق سیاست‌های کشاورزی دولت مبنی بر تولید محصولات اساسی کشاورزی و به منظور تقویت بنیه مالی و تشویق کشاورزان، عشایر و صیادان در جهت افزایش تولید محصولات اساسی کشاورزی، دامداری، صنایع روستایی و همچنین جلوگیری از سودجویی‌های فردی در بخش کشاورزی قانون اعتبار اسناد عادی وام‌های پرداختی شرکتهای تعاونی روستایی، عشایری و صیادی در سال ۱۳۶۵ و قانون اصلاح قانون مذکور در سال ۱۳۷۱ به تصویب رسید. بر طبق ماده واحده، اسناد و قراردادهای مربوط به وام‌ها و اعتبارات اعم از قرض‌الحسنه‌ها و سایر عقود اسلامی پرداختی اتحادیه‌ها و شرکتهای تعاونی روستایی، کشاورزی، عشایری، صیادی، صنایع روستایی و فرش به اعضاء مشروط بر اینکه اصل مبلغ وام از دو میلیون ریال تجاوز ننماید، در حکم اسناد رسمی تلقی و از حیث اجرا تابع مفاد آیین‌نامه اجرایی اسناد رسمی است.

در این راستا و با توجه به نوسانات قیمت‌ها و افزایش تورم و به تبع آن فاقد ارزش شدن مبلغ مندرج در قانون یاد شده به عنوان مبلغ وام و به منظور تقویت و حمایت از تشکل‌ها و تولیدکنندگان و بهره‌برداران بخش کشاورزی و با توجه به نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، دولت پیشنهاد می‌کند مبلغ وام از دو میلیون ریال (۲,۰۰۰,۰۰۰) به مبلغ سی میلیون ریال (۳۰,۰۰۰,۰۰۰) افزایش یابد.

مروری بر چالش‌ها و مشکلات شرکتهای تعاونی روستایی

برای تبیین هرچه بهتر موضوع لایحه پیشنهادی لازم است چالش‌ها و مشکلات پیش روی شرکتهای تعاونی روستایی، عشایری و صیادی مد نظر قرار گیرد. براین اساس عمده‌ترین مسائل و مشکلات بخش تعاون در اکثر شرکتهای تعاونی شامل: ضعف تأمین اعتبار تسهیلاتی و منابع مالی به وسیله بانک‌ها جهت سرمایه در گردش لازم شرکتهای تعاونی، کافی نبودن سهمیه اعتبارات خاص بخش تعاون، ضعف در همکاری سایر دستگاه‌ها در استفاده از ظرفیت‌های بخش تعاون جهت پیشبرد برنامه‌های دستگاه، ضعف در صدور مجوزهای لازم توسط سازمان جهاد کشاورزی و دیگر دستگاه‌ها، کافی نبودن تعداد نیروی متخصص و کارشناسی در ادارات کل تعاون استان‌ها و شرکتهای تعاونی، مشکل وثایق و ترهینات نزد بانک‌ها و صندوق تعاون، ضعف در شفافیت جایگاه بخش تعاون و همچنین ابهامات در آیین‌نامه و دستورالعمل‌های اجرایی بخش تعاون، داشتن بدهی معوق به سیستم بانکی و صندوق تعاون به منظور استفاده از تسهیلات

اعتباری جدید، ضعف ابزار نظارتی قوی در استان‌ها، کاستی در صدور مجوز کسب فعالیت به نام شرکت‌های تعاونی از طرف وزارت بازرگانی، توجه کمتر به تعاونی‌ها در اجرای قانون مالیات‌های مستقیم (ماده ۱۳۳)) و تداخل عملکرد سازمان تعاون روستایی در امر تشکیل تعاونی‌ها بدون توجه به قوانین مطرح در قانون تعاون می‌باشد.

نگاه برنامه پنجم توسعه به شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایری و صیادی

براساس ماده (۱۲۴) قانون برنامه پنجم توسعه دولت به منظور توسعه بخش تعاون و ارتقای سهم آن به ۲۵ درصد اقتصاد ملی تا پایان برنامه با رویکرد ایجاد اشتغال، گسترش عدالت اجتماعی و توانمندسازی اقشار متوسط و کم‌درآمد جامعه، با رعایت تکالیف و اختیارات مقرر در قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی اقدامات زیر را انجام می‌دهد:

الف) افزایش سهم تعاونی‌ها به ۱۵ درصد در بازار پولی کشور تا سال چهارم برنامه از طریق فراهم کردن تسهیلات لازم جهت صدور مجوز فعالیت مؤسسات مالی و پولی و بانک‌های تعاونی.

ب) افزایش سالیانه سرمایه بانک توسعه تعاون و صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون در جهت ارتقای سهم آنها در رشد بخش تعاونی از محل بخشی از منابع مالی جزء «۲» ماده (۲۹) قانون اصلاح موادی از قانون برنامه چهارم و اجرای سیاست‌های کلی اصل چهارم و چهارم قانون اساسی در قالب بودجه‌های سنواتی به منظور اعطای تسهیلات بانکی و پوشش خطرپذیری (ریسک) تعاونی‌های فراگیر ملی با اولویت تعاونی‌های کشاورزی، روستایی و عشایری.

طبق ماده (۱۹۴) دولت مکلف است به منظور بهبود وضعیت روستاها در زمینه سیاست‌گذاری، برنامه‌ریزی، راهبری، نظارت و هماهنگی بین دستگاه‌های اجرایی، ارتقای سطح درآمد و کیفیت زندگی روستاییان و کشاورزان و کاهش نابرابری‌های موجود بین جامعه روستایی، عشایری و جامعه شهری، حمایت لازم را از اقدامات زیر به عمل آورد:

بند «ز» - ساماندهی و استقرار فعالیت‌های کارآفرینی و اشتغال‌زای کوچک و متوسط تولیدی و خدماتی در مناطق روستایی از طریق ارائه مشوق‌های مالی و اعتباری.

بند «ک» - حمایت مالی از طریق اعطای تسهیلات، وجوه اداره شده، یارانه سود و کارمزد جهت توسعه اشتغال خانوارهای روستایی و عشایری با اولویت روش‌های محلی و بومی و نیز تقویت مدیریت یکپارچه اراضی از طریق مشارکت با تشکل‌های حقوقی به منظور جلوگیری از خرد شدن اراضی و تجمیع مدیریتی اراضی خرد کشاورزی.

بند «ن» - توسعه و هدفمندسازی پژوهش، آموزش، تولید و تبلیغات و همچنین توسعه تجارت الکترونیک فرش و ایجاد خانه فرش در بازارهای هدف و مورد نظر برای هویت‌بخشی، ارتقای کیفیت تولید و روان‌سازی، سفارش‌پذیری، حمایت از ایجاد و توسعه و تجهیز کارگاه‌های متمرکز و غیرمتمرکز و اتحادیه‌ها و شرکت‌های تعاونی فرش دستباف روستایی و شهری سراسر کشور و نیز صنایع و خدمات جانبی فرش دستباف به منظور ارتقا و بهبود بهره‌وری، تثبیت و افزایش سهم صادراتی و بازاریابی‌های داخلی و خارجی.

نتیجه‌گیری

با توجه به نکات مطروحه در بالا توجه دولت به بحث تورم سالیانه و اعمال آن در قانون اعتبار اسناد عادی وام‌های پرداختی شرکت‌های تعاونی روستایی، عشایری و صیادی به اعضا در راستای تحقق اهداف قانون برنامه پنجم توسعه مثبت ارزیابی

می‌شود، اما دولت تأمین اعتبار این مزایا را در ردیف‌های بودجه سالیانه باید در نظر بگیرد یا شرایط و بستر لازم جهت تأمین اعتبار این شرکت‌ها را فراهم سازد. زیرا در حال حاضر ضعف در تأمین اعتبار تسهیلاتی و منابع مالی به‌وسیله بانک‌ها جهت سرمایه در گردش لازم شرکت‌های تعاونی، ناکافی بودن سهمیه اعتبارات خاص بخش تعاون یا محقق نشدن اعتبارات مصوب قانون در پایان هر سال، داشتن بدهی معوق به سیستم بانکی و صندوق تعاون به‌منظور استفاده از تسهیلات اعتباری جدید، مشکل وثایق و ترهینات نزد بانک‌ها و صندوق تعاون از جمله مشکلات تحقق و عملیاتی شدن این لایحه می‌باشند، لذا جهت عملیاتی شدن لایحه فوق موارد ذیل پیشنهاد می‌شود:

پیشنهادها

۱. تأمین اعتبارات لازم بخش تعاون جهت اجرای طرح‌های جدید تعاونی و همچنین تأمین سرمایه در گردش مورد نیاز.
۲. اختصاص دادن سهمیه اعتبارات خاص بخش تعاون در آیین‌نامه اجرایی تسهیلاتی.
۳. راغب کردن بانک‌های عامل جهت حل‌وفصل وثیقه و پذیرفتن مدارک محل اجرای طرح.
۴. بخشودگی جرائم دیرکرد و استمهال بدهی‌های معوق و امکان استفاده از تسهیلات اعتباری جدید جهت سرمایه در گردش.
۵. مساعدت در کاهش مالیات و بازنگری در ماده (۱۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم و همچنین کاهش ضرایب مالیاتی نسبت به سایر بخش‌های اقتصادی.

بنابراین مواد و تبصره‌های لایحه به‌صورت زیر پیشنهاد می‌شود:

ماده واحده - اسناد و قراردادهای مربوط به وام‌ها و اعتبارات اعم از قرض‌الحسنه و سایر عقود اسلامی پرداختی اتحادیه‌ها و شرکت‌های تعاونی روستایی، کشاورزی، عشایری، صیادی، صنایع روستایی و فرش به اعضا مشروط بر اینکه اصل مبلغ وام از سی میلیون ریال تجاوز ننماید، در حکم اسناد رسمی تلقی و از حیث اجرا تابع مفاد آیین‌نامه اجرایی اسناد رسمی است.

تبصره «۱» - دولت مجاز است بنابر پیشنهاد وزارتخانه‌های جهاد کشاورزی و تعاون و متناسب با نرخ تورم سالیانه براساس شاخص‌های بانک مرکزی نسبت به تغییر مبلغ مذکور اقدام نماید.

توضیحات: از آنجایی که نرخ تورم اعلامی از سوی بانک مرکزی و مرکز آمار ایران در پاره‌ای موارد همخوانی ندارد، لذا جهت اعلام نرخ تورم، ذکر منبع اعلام‌کننده نرخ تورم شایسته می‌نماید.

تبصره «۲» - در صورت انکار اصل وام و یا ادعای بازپرداخت آن از طرف وام‌گیرنده، اجرای آن موکول به رأی دادگاه صالح است.

تبصره «۲» مکرر پیشنهادی - دولت موظف است جهت تأمین اعتبار لایحه فوق بخشی از منابع اعتباری حاصل از برگشت درآمد واگذاری شرکت‌های دولتی تحت پوشش خود را به شکل وجوه اداره شده، کمک‌های فنی و اعتباری، یارانه، سود کارمزد و کمک بلاعوض به تعاونی‌های روستایی، کشاورزی، عشایری، صیادی، صنایع روستایی و فرش بپردازد.